

prima instanță: A. Catană
(Judecătoria Centru, mun. Chișinău)
instanța de apel: A. Panov, M. Moraru, V. Efros
(Curtea de Apel Chișinău)

dosarul nr.2rac-174/17

DECIZIE

07 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Valeriu Doagă

Judecătorii :

Tamara Chișca-Doneva, Ala Cobăneanu,
Nicolae Craiu, Iurie Bejenaru

examinând recursurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Firma de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere limitată,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Firmei de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere limitată împotriva Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

și cererea reconvențională a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor împotriva Firmei de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere imitată cu privire la nulitatea contractului de achiziții publice,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Firma de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere limitată și menținută hotărârea Judecătoria Centru, mun. Chișinău din 01 august 2016, prin care acțiunea inițială a fost admisă parțial, iar acțiunea reconvențională a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La data de 22 aprilie 2016, FPC „Decebal-Impex” SRL a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, este întreprindere înregistrată și care activează în Republica Moldova. Menționează că de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a fost inițiată procedură de achiziții de bunuri nr. 15/01987. Pîrîtul a desemnat pe FPC „Decebal-Impex” SRL câștigător pe mai multe poziții. La data de 07 decembrie 2015 între părți a fost încheiat contractul de achiziționare seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile nr. 62/AP. Contractul a fost înregistrat la Agenția Achiziții Publice sub nr. 15/01987 la 29 decembrie 2015.

Invocă, că potrivit art. 1.1., 1.2. și 3.2. a contractului încheiat FPC „Decebal-Impex” SRL, în calitate de vânzător s-a obligat să livreze bunurile conform specificației anexate la Contract, iar Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în calitate de cumpărător s-a obligat să recepționeze și să achite bunurile livrate în sumă de 2 811 096,36 lei. Conform art. 3.4. și 3.5. al contractului Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor s-a obligat să achite 100% din prețul bunurilor în termen de 60 zile calendaristice de la livrare cu semnarea actului de predare-primire și prezentarea facturii fiscale prin transfer bancar. Atenționează, că bunurile au fost livrate integral, dar Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor nu a achitat prețul stabilit.

Prin cereri suplimentare depuse ulterior menționează că în conformitate cu prevederile art.619 Codul civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii și solicită încasarea lor.

Astfel, solicită FPC „Decebal-Impex” SRL încasarea de la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a datoriei în sumă de 2.811.096,36 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 180.834,36 lei, precum și suma de 5700 lei cheltuieli de judecată.

La data de 01 august 2016, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a depus cerere reconvențională împotriva FPC „Decebal Impex” SRL cu privire la nulitatea contractului de achiziții publice.

În motivarea acțiunii reconvenționale Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a indicat că contractul nr. 62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare seturi de diagnostice, medii reactive și consumabile necesită a fi considerat nul deoarece pârâtul a acționat cu rea-credință și anume în contractul încheiat între părți este indicată greșit cantitatea la o poziție și la altă poziție prețul este mai mare decât la producător.

La fel, a indicat lipsa mijloacelor financiare sau neacoperirea financiară a contractelor de achiziții publice din motivul că Bugetul de stat pentru anul 2015 al RM a fost rectificat în sensul diminuării drastice a cheltuielilor, dar și a veniturilor.

Invocă și valabilitatea contractului, deoarece conform art. 67 alin. (8) din Legea nr. 96 din 13 aprilie 2007 privind achizițiile publice, contractul de achiziții urma să fie înregistrat de Agenția Achiziții Publice, în mod obligatoriu, urma să fie înregistrat în Trezoreria de Stat sau în una din trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanțelor. Contractele care nu au fost înregistrate în modul stabilit nu au putere juridică.

Remarcă că orice contract poate fi supus nulității dacă se dovedește că a fost încheiat cu încălcarea condițiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă și dacă prin lege nu se prevede o altă sancțiune.

Astfel, s-a constatat faptul despre imposibilitatea executării contractului enunțat. Conducerea Agenției a informat de nenumărate ori pârâtul despre erorile depistate în documentele de licitație și necesitatea ridicării bunului depozitat, însă pârâtul nu a ridicat scrisorile expediate.

Prin urmare, solicită Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor constatarea nulității contractului de achiziții publice nr.62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare de seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile.

La data de 28 iulie 2016, FPC „Decebal-Impex” SRL a depus cerere suplimentară la cererea de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea de la

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a datoriei în baza contractului în sumă de 2.811.096,36 lei, a sumei de 281802,78 lei dobânda de întârziere, precum și taxa de stat în sumă de 8729,05 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 august 2016 acțiunea inițială a fost admisă integral și a fost încasat de la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în beneficiul FPC „Decebal-Impex” SRL suma de 3 121 628,19 lei, care includ: datoria în mărime de 2 811 096,36 lei, dobânda de întârziere în mărime de 281802,78 lei, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 20000 lei, taxa de stat în mărime de 8729,05 lei. În rest, acțiunea FPC „Decebal-Impex” SRL a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

A fost respinsă ca fiind neîntemeiată acțiunea reconvențională a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor împotriva FPC „Decebal-Impex” SRL cu privire la nulitatea contractului de achiziții publice nr. 62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare de seturi de diagnostice, medii reactive și consumabile.

La data de 26 august 2016, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, cerând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

La data de 02 septembrie 2016 și 18 noiembrie 2016, FPC „Decebal-Impex” SRL a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, cerând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea admiterii parțiale a cerinței cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică și emiterea în această parte a unei noi hotărâri privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 42500 lei, dispunerea încasării de la intimat în beneficiul său a sumei de 162504,47 lei, dobânzii de întârziere suplimentară pentru perioada 29 iulie 2016-18 noiembrie 2016, precum și suma de 4875,13 lei –taxa de stat achitată suplimentar la depunerea cererii de încasare a dobânzii de întârziere.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016 au fost respinse apelurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și FPC „Decebal-Impex” SRL și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 august 2016.

Prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017 a fost încasat din contul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în beneficiul FPC „Decebal-Impex” SRL dobânda de întârziere pentru perioada 29 iulie 2016 – 18 noiembrie 2016 de încasare a dobânzii suplimentare în sumă de 162504,47 lei și respectiv taxa de stat achitată suplimentar la depunerea cererii de încasare a dobânzii suplimentare în sumă de 4875,13 lei.

La data de 17 februarie 2017, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016, cerând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel.

Recurentul, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel nu a examinat pricina sub toate aspectele, nu a verificat și a apreciat corect probele și înscrisurile prezentate de Agenție, iar argumentele invocate în apelul declarat de către FPC „Decebal –Impex” SRL în esența lor au fost expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept, căroră instanța nu le-a dat o apreciere corectă conform cerințelor art. 130 CPC.

Menționează că instanța de fond și de apel au aplicat eronat normele de drept material și procedural și anume prevederile art. 83 alin. (3) din Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 03 iulie 2015, art. 67 alin. (8) din Legea privind achizițiile publice nr. 96 din 13 aprilie 2007, art. 216-220 Codul civil și art. 172, 173 CPC.

La data de 17 martie 2017, FPC „Decebal-Impex” SRL a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel din 21 decembrie 2016, cerând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea cerinței privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de încasare a sumei de 42500 lei în vederea recuperării cheltuielilor de asistență juridică.

Recurentul, FPC „Decebal-Impex” SRL în motivarea recursului a indicat că atât prima instanță, cât și instanța de apel la emiterea hotărârilor nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și au interpretat în mod eronat legea, și prin urmare greșit au considerat că suma de 20000 lei pentru asistență juridică este rezonabilă. Menționează că potrivit hotărârii Consiliului Baroului Avocaților din RM din 22 decembrie 2005, onorariul minim recomandat pentru acest litigiu constituie aproximativ suma de 92800 lei, iar compania a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 42500 lei.

La data de 26 aprilie 2017, FPC „Decebal-Impex” SRL a prezentat referință pe marginea recursului depus de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, solicitând declararea acestuia ca fiind inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 mai 2017, recursurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și FPC „Decebal-Impex” SRL au fost declarate admisibile.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Din actele pricinii nu rezultă data recepționării de către părți a deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016, și prin urmare instanța de recurs consideră recursurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor la 17 februarie 2017 și de către FPC „Decebal-Impex” SRL la 17 martie 2017 ca fiind depuse în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea integrală a deciziei și deciziei suplimentare a instanței de apel și trimiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de

apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul judecării cauzei s-a stabilit că FPC „Decebal-Impex” SRL a fost desemnată câștigător la licitația anunțată de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

La data de 07 decembrie 2015 între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și FPC „Decebal-Impex” SRL a fost încheiat contractul nr.62/AP de achiziționare seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile.

Conform prevederilor art. 1.1., 1.2. și 3.2. a contractului nr.62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare a seturilor de diagnostice, medii, reactive și consumabile rezultă că vânzătorul – FPC „Decebal-Impex” SRL se obligă să livreze bunurile conform specificației anexate la contract, iar cumpărător - Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor se obligă să recepționeze și să achite bunurile livrate în sumă de 2811096,36 lei.

La fel, prin art. 3.4. și 3.5. al contractului cumpărătorul se obligă să achite 100% din prețul bunurilor în termen de 60 zile calendaristice de la livrare cu semnarea actului de predare-primire și prezentarea facturii fiscale prin transfer bancar.

Reieșind din faptul că Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor nu a achitat prețul bunurilor livrate, FPC „Decebal-Impex” SRL la 22 decembrie 2016 s-a adresat cu acțiune în judecată solicitând încasarea datoriei în baza contractului de achiziție în sumă de 2.811.096,36 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 281802,78 lei, precum și taxa de stat în sumă de 8729,05 lei.

Ulterior, la data de 01 august 2016, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a depus cerere reconvențională împotriva FPC „Decebal-Impex” SRL cu privire la nulitatea contractului de achiziții publice.

Fiind investită cu judecarea pricinii în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii inițiale, cu încasarea de la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în beneficiul FPC „Decebal-Impex” SRL suma de 3 121 628,19 lei, care include: datoria în mărime de 2 811 096,36 lei, dobânda de întârziere în mărime de 281802,78 lei, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 20000 lei, taxa de stat în mărime de 8729,05 lei. În rest cererea cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică a fost respinsă.

În ceea ce privește acțiunea reconvențională, instanța de fond a concluzionat că aceasta este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Judecând pricina în ordine de apel, instanța de apel a fost de acord cu soluția primei instanțe, totodată prin decizia suplimentară încasând din contul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în beneficiul FPC „Decebal-Impex” SRL dobânda de întârziere pentru perioada 29 iulie 2016 – 18 noiembrie 2016 de încasare a dobânzii suplimentare în sumă de 162504,47 lei și respectiv taxa de stat achitată suplimentar la depunerea cererii de încasare a dobânzii suplimentare în sumă de 4875,13 lei.

Analizând decizia contestată în raport cu materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de apel a examinat superficial cauza dedusă judecării. În acest sens, instanța de recurs reține că instanța de apel în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Art. 376 alin. (1) CPC prevede că, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În conformitate cu art. 373 alin. (2) CPC, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Totodată, art. 274 alin. (2) lit. i) CPC stipulează expres faptul că, în procesul-verbal al ședinței se indică faptul că s-a dat citire înscrisurilor, datele examinării la fața locului a probelor materiale, că s-au ascultat și vizionat înregistrările audio-video.

Din materialele dosarului și anume din procesele –verbale ale ședințelor de judecată din 07 decembrie 2016 și 21 decembrie 2016 (f.d.162, 172-173), instanța de recurs constată că probele anexate la actele cauzei nu au fost cercetate de către instanța de apel în cadrul dezbaterilor judiciare, deși o asemenea obligație reiese din prevederile art. 383 alin. (1) CPC, care prevede că după explicațiile participanților la proces instanța de apel verifică probele din dosar și cele prezentate suplimentar de aceștia. Procedura de administrare a probelor în instanța de apel este similară celei din primă instanță.

Colegiul reiterează că, instanța de apel avea obligația de a da un răspuns cert referitor la pertinenta unui înscris sau altuia, în condițiile când este obligată să reflecte în hotărâre motivele, pertinenta, admisibilitatea, veridicitatea probelor și toate probele în ansamblu, legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii, concluziile sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin.(4) Cod de procedură civilă.

De altfel, instanța de apel nu se poate limita să preia total sau parțial poziția doar a unei părți a raportului litigios, ci trebuie să analizeze cauza și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de ambele părți.

În astfel de circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că decizia contestată nu întrunește condițiile de legalitate prevăzute la art. 239 CPC, potrivit cărora hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet, evaziv, deoarece soluția instanței de

apel, nu întrunește condițiile unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO, fiind încălcat și principiul nemijlocirii.

Or, în conformitate cu art. 25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate și de a casa integral decizia și decizia suplimentară a instanței de apel, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) CPC, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Firma de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere limitată.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 21 decembrie 2016 și decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Firmei de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere limitată împotriva Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, și cererea reconvențională a Agenției Naționale pentru

Siguranța Alimentelor împotriva Firmei de Producție și Comerț „Decebal-Impex” societate cu răspundere imitată cu privire la nulitatea contractului de achiziții publice, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru